

Cirkulärnr: 1998:55

Diariernr: 1998/0995

Nyckelord: Vårpropositionen

Handläggare: Helena Milton,
Britta Hagberg m.fl.

Sektion/Enhet: Finanssektionen

Datum: 1998-04-16

Mottagare: Kommunstyrelsen
Ekonomi/Finans
Personal
Arbetsmarknad/Näringsliv

Rubrik: Vårproposition 1997/98:150

Bilagor: Bilaga 1: Inrikesdepartementets pressmeddelande om kommunvisa beräkningar av de höjda statsbidrag till kommunerna åren 1998–2000 (endast till kommunstyrelsen och ekonomikontoren).

Bilaga 2: Kommunvisa beräkningar av skatter och bidrag år 1998 (kommunspecifik; endast till ekonomikontoren).

Bilaga 3: Kommunvisa beräkningar av skatter och bidrag åren 1999–2001 (kommunspecifik; endast till ekonomikontoren).

Bilaga 4: Tiopunktsprogram för kvalitet och likvärdighet i skolan (endast till kommunstyrelsen och ekonomikontoren).

Bilaga 5: Förslag till överenskommelse med Svenska Kommunförbundet och Landstingsförbundet (endast till kommunstyrelsen och ekonomikontoren).

Nyckelord: Vårpropositionen

1998-04-16

*Finanssektionen
Helena Milton,
Britta Hagberg m.fl.
EJ*

Kommunstyrelsen
Ekonomi/Finans
Personal
Arbetsmarknad/Näringsliv

Vårproposition 1997/98:150

Regeringen har den 14 april lagt fram 1998 års ekonomiska vårproposition med förslag till riktlinjer för den ekonomiska politiken. Vi lämnar här information om det som berör kommunerna. Kommunförbundets egna kommentarer är skrivna i *kursiv* stil.

Ny skatteunderlagsprognos samt nya beräkningar av skatter och statsbidrag för de närmaste tre åren redovisas i början av maj månad i cirkulär från finanssektionen. I det cirkuläret kommer också preliminär kostnadsutjämning för 1999 att sändas med.

VÅRPROPOSITION 1997/98:150	1
Statsbidrag	3
Generella statsbidragen ökar 1998	3
Regleringar som görs enligt finansieringsprincipen	4
Regleringar som ej görs i denna proposition	4
Åldersrelaterat statsbidrag	5
Mer pengar för särskilda insatser för vissa kommuner och landsting	6
Moms	6
Momsförändringar i "Ludvikasystemet" 1998-07-01 rörande äldreboendet	6
Kommunvisa beräkningar av skatter och bidrag	8
Disketten "Skatter och bidrag"	8
Uppräkningsfaktorer	8
Skattestopp	9
Uppföljning av resultat och resursutnyttjande	9
Arbetsmarknadspolitiken	10
Ansökningstiden för generationsväxling förlängs	10
Regeländringar leder till fler i resursarbete	10
Resursarbete förlängs	11
Ändrad åldersgräns vid vissa arbetsmarknadspolitiska åtgärder	12
SIUS permanentas	12
Enklare regler	12
Ett enhetligt och utökat försäkringsskydd	12
ALU och API ersätts	13
OTA avvecklas	13
IT-utbildning inom offentliga sektorn	13
Arbetshandikappade	13
Utbildning	14
Tiopunktsprogram för grund- och gymnasieskolan	14
Ett IT-program för skolan	14
Kunskapslyftet	14
Vård och omsorg för äldre och funktionshindrade	15
Nationell handlingsplan för äldrepolitiken (prop. 1997/98:113)	15
Miljösatningar	17
Förlängning av lokala investeringsprogram	17
Bostadspolitiken	17
Överenskommelse	18

Statsbidrag

Regeringen ger ytterligare ett resurstillskott till kommuner och landsting från och med i år. Tillskottet tillförs det generella statsbidraget. Regeringen understryker emellertid samtidigt vikten av att kommunerna och landstingen använder de ökade statsbidragen för att värna om kvaliteten i skolan, vården och omsorgen samt för att minska behovet av att höja kommunal-skatterna.

Generella statsbidragen ökar 1998

Regeringen föreslår i vårpropositionen att statsbidragen till kommuner och landsting höjs med 4 miljarder kronor redan i år. De höjda statsbidragen är en nivåhöjning. Det innebär att också statsbidragen de kommande åren föreslås bli 4 miljarder kronor högre än i tidigare förslag.

Av tillskottet avsätts 400 miljoner kronor till särskilda insatser. Av resterande 3,6 miljarder kronor får kommunerna 60 procent och landstingen 40 procent. Det innebär att kommunernas generella statsbidrag ökar med 2 160 miljoner kronor. Det invånarrelaterade statsbidraget tillförs med 540 miljoner kronor (25 procent) och det åldersrelaterade med 1 620 miljoner kronor (75 procent).

De ökade statsbidragen till kommuner och landsting i 1997 års vår- och budgetpropositioner samt i denna proposition framgår av tabellerna 1 och 2. I *bilaga 1* redovisas inrikesdepartementets kommunvisa beräkningar av tillskottet för åren 1998–2000. Beräkningarna utgår från kommunernas befolkning per den 1.11.1997.

Tabell 1. Höjda statsbidrag för kommuner och landsting åren 1997–2000, miljoner kronor

	1997	1998	1999	2000
Generellt bidrag, kommuner				
<i>Invånarrelaterat</i>				
Enligt budgetpropositionen	1 330	2 725	4 000	5 120
Tillskott vårpropositionen		540	540	540
Summa	1330	3 265	4 540	5 660
<i>Åldersrelaterat</i>				
Enligt budgetpropositionen	1 330	2 725	4 000	5 120
Tillskott vårpropositionen		1 620	1 620	1 620
Summa	1 330	4 345	5 620	6 740
Totala generella bidrag	2 660	7 610	10 160	12 400
Landsting	1 140	3 590	5 240	6 900
Särskilda insatser	200	800	600	700
Summa	4 000	12 000	16 000	20 000

Tabell 2. Höjda statsbidrag för kommuner 1997–2000, kronor per invånare

	1997	1998	1999	2000
Generellt bidrag, kommuner				
<i>Invånarrelaterat</i>				
Enligt budgetpropositionen	150	308	451	577
Tillskott vårpropositionen		61	61	61
Summa	150	369	512	638
<i>Åldersrelaterat (i genomsnitt)</i>				
Enligt budgetpropositionen	150	308	451	577
Tillskott vårpropositionen		183	183	183
Summa	150	491	634	759
Totala generella bidrag	301	860	1 146	1 397

Regleringar som görs enligt finansieringsprincipen

Det generella statsbidraget till kommunerna *minskas* med:

- 15 miljoner kronor år 1998 och 30 miljoner från och med år 1999 på grund av ändrade regler för återbetalning av viss mervärdesskatt (se cirkulär 1998:57) från och med den 1 juli 1998.
- 297 miljoner kronor år 1999 och 603 miljoner kronor från och med år 2000 på grund av ökat skatteunderlag. Underlaget ökar till följd av att det reducerade basbeloppet som används vid beräkning av pensioner höjs successivt under åren 1999 och 2000. Det innebär att det från och med år 2000 inte längre görs någon reducering av basbeloppet vid beräkning av pensionerna.

Det generella statsbidraget till kommunerna *ökas* med:

- 8 miljoner kronor från och med år 1999 till följd av att kommunerna ska ha det primära ansvaret för unga lagöverträdare (prop. 1997/98:96).
- 12 miljoner kronor år 1999 och 8 miljoner kronor från och med år 2000 till följd av förslagen i proposition 1997/98:7. Propositionen innehåller förslag till förändringar i föräldrabalkens bestämmelser om vårdnad m.m., som leder till ett utökat ansvar för kommunerna.

Regleringar som ej görs i denna proposition

Från och med 1 januari 1998 undantas, under vissa förutsättningar, beskattning av förmån av att få använda en av arbetsgivaren tillhandahållen datorutrustning för privat bruk. Vidare har det införts en möjlighet att via bruttolöneavdrag finansiera hemdatorer åt anställda. Regeringen har *inte* för avsikt att reglera effekterna på skatteunderlaget som detta kan medföra.

Regeringen avser att i budgetpropositionen återkomma med frågor om reglering av:

- den planerade ålderspensionsreformen
- kostnadsökningen för regional busstrafik till följd av förslaget om höjd fordonsskatt från och med 1 januari 1999 (prop. 1997/98:56).

Kostnadsuppföljningen av 1993 års flyktingar visar att det fattas 350 miljoner kronor för att staten ska ha levt upp till sitt åtagande, som gjorts i samband med införandet av generalschablonen. Om man exkluderar stimulansbidraget är beloppet 550 miljoner kronor. Kommunförbundet kräver att kommunerna får kompensation med detta belopp i enlighet med tidigare överenskommelser med regeringen.

Tabell 3. Invånarrelaterat statsbidrag åren 1998–2001

	1998	1999	2000	2001
<i>Miljoner kronor</i>				
Enligt budgetpropositionen	52 641	54 501	55 781	55 961
Tillskott vårpropositionen	540	540	540	540
<i>Regleringar vårproposition:</i>				
Höjda pensioner		-297	-603	-603
Moms	-15	-30	-30	-30
Unga lagöverträdare		8	8	8
Vårdnad, umgänge o boende		12	8	8
Summa	53 166	54 734	55 704	55 884
<i>Kronor per invånare</i>				
Enligt budgetpropositionen	5 948	6 149	6 284	6 295
Tillskott vårpropositionen	61	61	61	61
<i>Regleringar vårproposition:</i>				
Höjda pensioner		-34	-68	-68
Moms	-2	-3	-3	-3
Unga lagöverträdare		1	1	1
Vårdnad, umgänge o boende		1	1	1
Summa	6 008	6 176	6 276	6 286

Åldersrelaterat statsbidrag

Det åldersbaserade statsbidraget är en del av det generella statsbidraget till kommunerna. Kommunernas bidrag beräknas utifrån antalet personer i åldersgrupperna 7–15, 16–18, 65–74, 75–84 samt 85 år och äldre. För varje person i respektive åldersgrupp per den 1 november året före inkomståret får kommunen ett visst antal kronor. Antalet kronor per person för respektive åldersgrupp och år framgår av tabell 4 (inklusive höjning av statsbidraget). Beräkningarna bygger på befolkningsuppgifter från 1 november 1997.

Tabell 4. Åldersbaserat statsbidrag per person och åldersgrupp åren 1998–2001, kronor per invånare

Åldersgrupp	1998	1999	2000	2001
7–15 år	1 816	2 348	2 816	2 816
16–18 år	2 159	2 792	3 349	3 349
65–74 år	245	317	380	380
75–84 år	1 267	1 638	1 965	1 965
85–w år	4 895	6 332	7 593	7 593

Mer pengar för särskilda insatser för vissa kommuner och landsting

Regeringen gör bedömningen att det även inom de närmaste åren finns behov av särskilda insatser för vissa kommuner och landsting med en särskilt svår ekonomisk situation. Dessutom har regeringen i propositionen *Bostadspolitik för en hållbar utveckling* (prop. 1997/98:119) föreslagit åtgärder för att stödja kommuner med övermäktiga åtaganden för boendet, som kommer att finansieras från anslaget. Därför har regeringen i tilläggsbudget för 1998 föreslagit en ökning av anslaget för särskilda insatser med 400 miljoner kronor. Även för år 1999 bör 400 miljoner kronor avsättas och för åren 2000 och 2001 bör anslaget höjas med 700 miljoner kronor respektive år.

Tabell 5. Bidrag till särskilda insatser för vissa kommuner och landsting åren 1998–2001, miljoner kronor

	1998	1999	2000	2001
Tidigare	736,6	600	400	400
Nya	400	400	700	700
Totalt	1 136,6	1 000	1 100	1 100

Av 1998 års anslag är 364 miljoner kronor redan förbrukat.

Moms

Momsförändringar i "Ludvikasystemet" 1998-07-01 rörande äldreboendet

I propositionen 1997/98:153 *Vissa kommunala frågor* föreslås ändringar i lagen (1995:1518) om mervärdesskattekonton för kommuner och landsting och mervärdesskattelagen (1994:200). Ändringarna är föranledda av den kritik som kommunförbundet riktat mot hur skattemyndigheterna gör gränsdragningen för vad som ska räknas som stadigvarande bostad inom äldreomsorgen.

Enligt regeringens förslag ska ersättning/återbetalning erhållas för ingående mervärdesskatt som är hänförlig till de boendeformer som anges i socialtjänstlagen (1980:620) och lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade. Detta innebär att kommunsektorn blir av med alla de

gränsdragningsproblem som finns ifråga om vad som ska hänföras till stadigvarande bostad respektive omsorgslokal. Regeländringen innebär även en utvidgning i förhållande till den tolkning av bostadsbegreppet som gjordes vid skattereformen 1991. Även servicehus är enligt förslaget definitionsmässigt sådan boendeform som grundar rätt till återbetalning av den ingående momsen.

Hur regelverket ska fungera framgår inte av ifrågavarande proposition eftersom det krävs ytterligare lagstiftning i form av en förordning som ska utfärdas av regeringen. Det är den gällande förordningen (SFS 1995:1647) om ersättning för mervärdesskatt, den särskilda 6-procentiga ersättningen, som ska kompletteras för att extern lokalförhyrning inte ska bli missgynnade ur konkurrenssynpunkt. Denna förordningsändring måste komma till stånd samtidigt som de nya reglerna träder i kraft 1 juli i år. I arbetet att ta fram den nya förordningen kommer förbundet att ta aktiv del.

Regeländringarna om ytterligare momsavdrag medför minskade kostnader för berörda verksamheter, redan från den 1 juli i år. Men det innebär också att momsavlyften från kommunernas konto i Riksgäldskontoret beräknas öka med 360 miljoner kronor i år och med 720 miljoner kronor år 1999. Momsavlyften finansieras av kommunerna via en avgift i kronor per invånare. Denna avgift kommer att behöva höjas på grund av de ändrade reglerna. För kommunsektorn är det i sin helhet ett nollsummespel. Den vinst som vi inom sektorn gjort är att vi blivit av med ett administrativt gränsdragningsproblem samt kravet på uttagsbeskattning i mervärdesskattesystemet.

I de kommunvisa beräkningarna i *bilaga 3* har vi antagit en momsavgift år 1999 som är 1 080 (360+720) miljoner kronor högre än i cirkulär 1998:21. År 2000 och 2001 har vi räknat med att avgiften ökar med 720 miljoner kronor. Den större avgiftshöjningen under 1999 är avsedd att täcka även de ökade momsavlyft som sker redan i år.

En kompletterande följdändring kommer även till stånd i mervärdesskattelagen. Man kommer att lagstifta att kommuner inte ska uttagsbeskatta egna utförda fastighetstjänster/skötsel på kommunalt ägda fastigheter som omfattas av den kommande lagändringen i "Ludvikasystemet". Staten beräknar att man blir av med momsintäkter på årsbasis motsvarande cirka 30 miljoner kronor. Denna skatteförlust återkrävs genom att det generella statsbidraget reduceras.

Ytterligare information om förändringarna av momsen inom äldreboendet med mera finns i förbundets cirkulär 1998:57. Särskilda informationsdagar kommer att anordnas i slutet av maj och början av juni med tanke på det näraliggande ikraftträdandet.

Frågor rörande äldreboendet och momsens hantering besvaras av Ronnie Peterson tfn 08-772 42 47 eller Jan Svensson tfn 08-772 42 29 på civilrättssektionen.

Kommunvisa beräkningar av skatter och bidrag

I *bilaga 2* redovisas kommunvisa beräkningar av skatter och bidrag för år 1998. Skillnaden mot tidigare uppgifter beror på förslaget i vårpropositionen om höjda generella statsbidrag samt andra ekonomiska regleringar.

I *bilaga 3* redovisas motsvarande beräkningar av skatter och bidrag för åren 1999–2001. Slutavräkningarna för tidigare år ingår inte i redovisningarna.

Som vanligt bygger beräkningarna på att kommunens befolkning och skatteunderlag ökar i samma takt som i riket. Önskas beräkningar utifrån andra förutsättningar kan ni ange dessa via fax 08-772 42 87.

Disketten ”Skatter och bidrag”

I beräkningsmodellen ”Skatter och bidrag” behöver följande ändringar göras i ”Indatabladet”.

- Ta bort bladets skydd. Detta görs genom att man går längst upp på skärmen till menyn Verktyg och väljer Skydd/Ta bort bladets skydd och på frågan om lösenord skriver in *kommun*.
- Skriv in det justerade invånarrelaterade statsbidraget för åren 1998–2001 i cellerna C40–F40. Det invånarrelaterade statsbidraget uppgår år 1998 till 53 166 miljoner, år 1999 till 54 734 miljoner, år 2000 till 55 704 miljoner och år 2001 till 55 884 miljoner kronor.
- Skriv in de justerade värden för det åldersrelaterade generella statsbidraget för åren 1998–2001 i cellerna C44–F48. Antalet kronor per person för respektive åldersgrupp och år framgår av tabell 4.
- Skriv in det justerade värdet för momsavgiften år 1999 genom att ändra formeln i cellen D57 till:
$$=OM(D59>0;D59*D26/1000000;C57*(1+D60/100) + 1080),$$
där 1080 avser ökningen av momsavgiften år 1999.
- Skriv in det justerade värdet för momsavgiften för år 2000 genom att ändra formeln i cellen E57 till:
$$=(D57-360)*(1+E60/100),$$
där 360 avser minskningen av momsavgiften år 2000 jämfört med år 1999.
- Efter att ha gjort ändringarna bör skyddet återinföras genom att man på menyn Verktyg väljer Skydd/Skydda blad och på frågan om lösenord anger *kommun*.

Uppräkningsfaktorer

De uppräkningsfaktorer som fastställs i september månad och som ligger till grund för beräkningen av preliminära kommunal- och landstingsskattemedel får ändras under år då riksdagsval hålls i september månad. Denna ändring ska ske senast en vecka efter att regeringen avlämnat budgetpropositionen.

Skattestopp

Regeringen föreslår att det nu rådande systemet med en minskning av statsbidraget till kommuner och landsting som höjer sin skattesats bör förlängas med ett år. Det innebär att om en kommun eller ett landsting inför 1999 höjer skatten över den nivå som gällde för år 1996, ska det generella statsbidraget till kommunen respektive landsting för samma år minskas med det belopp som motsvarar hälften av den ökning av de preliminära kommunalskatte-medel respektive landstingsmedel som följer av skattehöjningen. Liksom tidigare år bör dock kommunerna Danderyd, Lidingö och Täby undantas från minskningen av statsbidraget även under 1999.

Det undantag från statsbidragsminskningen som gäller då en ändring av skattesatsen görs till följd av att uppgifter fördelas om mellan kommuner och landsting föreslås att gälla även för 1999.

Regeringen skriver att den är medveten om att det kan finnas kommuner och landsting som befinner sig i en exceptionellt svår ekonomisk situation beroende på en relativt låg skattesats. Om så skulle vara fallet får i sista hand frågan hanteras i särskild ordning genom att regeringen senast i samband med budgetpropositionen för 1999 föreslår riksdagen en lagändring som ger utrymme för skattehöjning utan att statsbidraget minskas.

Frågor kring statsbidrag, skatteunderlag med mera dock ej moms kan ställas till Herman Crespin tfn 08-772 41 85, Britta Hagberg tfn 08-772 42 59, Niclas Johansson tfn 08-772 42 77 eller Helena Milton tfn 08-772 42 12 på finanssektionen.

Uppföljning av resultat och resursutnyttjande

Regeringen kommer att tillsätta en arbetsgrupp inom regeringskansliet som ska intensifiera arbetet med att förbättra och utveckla uppföljningen och utvärderingen av den kommunala sektorn. Arbetsgruppens uppdrag blir bland annat att utifrån befintlig statistik om den kommunala verksamheten och ekonomin förbättra det underlag som presenteras för riksdagens samlade bedömning av utvecklingen inom sektorn. Vidare ska arbetsgruppen initiera olika typer av åtgärder för att åstadkomma ytterligare förbättringar av uppföljningen av hur kommunernas och landstingens resurser används och hur de nationella målen uppfylls. En viktig del i detta arbetet blir att utveckla resultatindikatorer som visar hur enskilda kommuner och landsting uppnår de nationella målen. Arbetet ska i första hand inriktas på kärnverksamheterna skola, vård och omsorg.

Medverkande i detta arbetet ska vara Svenska Kommunförbundet, Landstingsförbundet, Statistiska centralbyrån och berörda sektorsmyndigheter.

Arbetsmarknadspolitiken

Ansökningstiden för generationsväxling förlängs

Möjligheten att ansöka om generationsväxling förlängs från nuvarande 31 augusti till den 31 december 1998. Möjligheten gäller för personer som fyller 63 år senast den 31 augusti 1998. Förslaget gäller från och med den 1 september 1998.

I vårpropositionen informerar regeringen riksdagen om vissa förändringar av generationsväxlingens regler som gäller från och med den 15 maj 1998. Även arbetslösa personer som inte räknas som långtidsarbetslösa på grund av att de under en kortare tid haft en anställning eller deltagit i en arbetsmarknadspolitisk åtgärd ska kunna anvisas till generationsväxling. En förutsättning är att tidigare insatser inte nämnvärt stärkt deras ställning på arbetsmarknaden och att sysselsättningssituationen inte kunnat lösas på annat sätt. Personer aktuella för generationsväxling ska ha varit anmälda som arbetssökande hos arbetsförmedlingen under minst 12 månader omedelbart före nyanställningen.

För personer som inte fyllt 25 år räcker det med att ha varit anmäld som arbetssökande vid arbetsförmedlingen under minst 90 dagar omedelbart före nyanställningen för att kunna anvisas till generationsväxling.

Om särskilda skäl föreligger ska det även vara möjligt att visstidsanställa, alternativt provanställa, anvisade personer i stället för att tillsvidareanställa dem.

Kommunförbundet välkomnar de förslag till justerade villkor för generationsväxling som regeringen föreslår. Tyvärr måste vi här upprepa vad vi tidigare anfört då åtgärden presenterades i budgetpropositionen för 1998. Åldersgränsen på 63 år begränsar omfattningen inom kommunerna. Kommunerna har endast 10 000 anställda i åldern 63–64 år. Om åldersgränsen i stället satts till 60 år så hade ytterligare drygt 30 000 anställda kunnat bli aktuella för generationsväxlingen. Villkoret att generationsväxling inte får ske om någon hävdar sin företrädesrätt till anställning enligt LAS kommer givetvis att ytterligare begränsa åtgärdens omfattning och motverka syftet. En generationsväxling på arbetsmarknaden är en arbetsmarknadspolitisk åtgärd som lämpligen borde föranleda en ändring i LAS, innebärande att någon företrädesrätt inte kan hävdas till en anställning som behöver disponeras för åtgärden.

Regeländringar leder till fler i resursarbete

I februari 1998 fanns 3 300 kvinnor och 700 män i resursarbete. I vårpropositionen föreslår nu regeringen regeländringar som man bedömer kommer att öka antalet personer i resursarbete.

Regeringen föreslår att den som anvisats till resursarbete får ersättas med högst 90 procent av det belopp som motsvarar en avtalsenlig lön enligt gällande ordinarie kollektivavtal på arbetsplatsen.

Enligt nuvarande regler får en arbetsgivare som tar emot en arbetslös person i resursarbete ersätta denne med högst 90 procent av den dagpenninggrun-

dande inkomsten. Detta medför en låg ersättning till dem som har en låg inkomstrelaterad arbetslöshetsersättning eller endast erhåller grundbeloppet i arbetslöshetsförsäkringen.

Kommunförbundet har till regeringen framfört kraftig kritik angående de nuvarande bestämmelserna om högsta lön för att erhålla statsbidrag, dvs. individuella maximilöner utifrån arbetstagarens dagpenninggrundande inkomst. Bestämmelserna har, med avsteg från gällande lönesättningsprinciper i kommunerna, kunnat innebära en stor spännvidd i lönesättningen mellan olika arbetstagare med likartade arbetsuppgifter och arbetsprestationer. Regeringens förslag innebär såtillvida en klar förbättring. Vi vill dock framhålla att det hade varit ännu bättre om någon högsta lön inte hade angivits, eftersom en sådan lätt kan komma att uppfattas som normerande. Det tillämpliga kollektivavtalet i kommunerna för resursarbete är BEA. Enligt det avtalet utges normalt lön som timlön för arbetad tid enligt överenskommelse mellan arbetsgivaren och arbetstagaren.

Den ersättning som staten betalar till arbetsgivarna föreslås vara oförändrad, det vill säga 80 procent av den dagpenninggrundande inkomsten samt på detta belopp belöpande avgifter enligt lagen om socialavgifter och lagen om allmän löneavgift.

Kommunförbundet har till regeringen framfört att vi i stället vill se statsbidraget kopplat till arbetsgivarens faktiska kostnader för lön och sociala avgifter. Att arbetsgivaren inte i förväg kan beräkna statsbidragets kostnadstäckning riskerar att negativt påverka viljan att anordna resursarbete.

För att förenkla administrationen kring resursarbete föreslår regeringen att arbetsgivare som anordnar dessa ska ersättas med en schablonmässigt beräknad månadsersättning som regleras vid anvisningstidens slut. Enligt nuvarande regler betalar arbetsgivaren lön till den anvisade och rekviderar sedan i efterskott från länsarbetsnämnden ersättningen för den bidragsberättigade delen. Denna varierar beroende på hur stor del av tiden personen i resursarbete haft vikariat.

Regeringen föreslår att gruppen arbetsgivare som kan anordna resursarbete utökas från och med den 1 juli 1998. Den föreslagna utökningen omfattar privata vårdhem och andra verksamheter som upphandlats på entreprenad av en kommun samt stiftelser och friskolor. För att undvika konkurrensnedvridning gäller detta endast långvarigt pågående entreprenader som påbörjats senast den 1 april 1998. Idag är det staten, kommuner, landsting, kyrkliga kommuner och allmänna försäkringskassor som får ta emot arbetslösa i resursarbete.

Resursarbete förlängs

Resursarbete infördes den 1 juli 1997 som en försöksverksamhet som skulle pågå till utgången av 1998. Regeringen avser att i budgetpropositionen för 1999 föreslå att resursarbete får beviljas även under 1999 bland annat därför att åtgärden kan vara lämplig för deltidsarbetslösa i den offentliga sektorn. Åtgärden kan också enligt regeringens uppfattning bidra till att förbättra

kvaliteten inom vård och omsorg. Regeringen vill emellertid betona betydelsen av att möjligheten till utökad arbetstid för deltidsarbetslösa noga prövas innan resursarbete inrättas på en arbetsplats. Regeringen avser att förslå att anvisningarna till resursarbete inte får löpa längre än till den 31 december 1999 eftersom arbetsmarknaden utvecklas positivt samtidigt som kommunsektorns ekonomi förbättras till följd av regeringens resurstillskott.

Ändrad åldersgräns vid vissa arbetsmarknadspolitiska åtgärder

Lagen om kommuners ansvar för ungdomar infördes den 1 oktober 1995. Lagen innebär i korthet att en kommun får anordna praktik eller annan verksamhet på heltid för arbetslösa ungdomar som inte genomgår gymnasieskola eller liknande utbildning till och med den 30 juni det år de fyller 20 år. Denna ordning innebär för vissa ungdomar att de inte har möjlighet att omfattas av denna lag längre än till dess de är 19,5 år gamla medan andra kan delta tills de är 20,5 år. Regeringen föreslår därför att lagen från och med den 1 juli 1998 ska omfatta ungdomar fram till den dag de fyller 20 år.

Ett antal av de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna är tillgängliga för arbetslösa från och med den 1 juli det år den arbetslöse fyller 20 år. Regeringen föreslår därför att åtgärden ALU, API, arbetsmarknadsutbildning, bidrag till arbetslösa som startar egen näringsverksamhet, datortek, individuellt anställningsstöd, interpraktikstipendier samt kommuners ansvar för ungdomar mellan 20 och 24 år, ska vara tillgängliga för personer från och med den dag de fyller 20 år.

Förslaget föranleder en ändring i lagen (1995:706) om kommunernas ansvar för ungdomar och i lagen (1997:1268) om kommuners ansvar för ungdomar mellan 20 och 24 år. Regeringen kommer i budgetpropositionen för 1999 att föreslå motsvarande ändring när det gäller rätten till grundbelopp i arbetslöshetsförsäkringen.

SIUS permanentas

Regeringen föreslår att försöksverksamheten, som pågått sedan budgetåret 1993/94, med särskilt introduktions- och uppföljningsstöd för svårt funktionshindrade personer (SIUS) blir permanent från och med den 1 juli 1998. AMS bedömer på grundval av försöksverksamheten att 150 SIUS-konsulenter behövs för att erbjuda 1 000 arbetssökande deltagande i åtgärden. Regeringen anser att SIUS-konsulenterna bör anställas inom Arbetsmarknadsverket med nära anknytning till den yrkesinriktade rehabiliteringen.

Enklare regler

Regeringen aviserar en förenkling av reglerna för de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna.

Ett enhetligt och utökat försäkringsskydd

Regeringen kommer att föreslå ett enhetligt och utökat försäkringsskydd för deltagarna i vissa åtgärder.

ALU och API ersätts

Arbetslivsutveckling (ALU) och arbetsplatsintroduktion (API) ersätts med en ny praktikåtgärd.

OTA avvecklas

Regeringen överväger när offentligt tillfälligt arbete för äldre arbetslösa (OTA) ska avvecklas och återkommer med besked i budgetpropositionen för 1999.

IT-utbildning inom offentliga sektorn

Regeringen aviserar en satsning på IT-utbildning inom den offentliga sektorn. Statskontoret och Arbetsmarknadsverket kommer att ges i uppdrag att kartlägga behovet av IT-utbildning inom sektorn, inventera pågående insatser samt ge förslag till ytterligare insatser. Syftet är att stärka IT-kunskapen inom sektorn samt främja en jämn könsfördelning inom IT-området.

Arbetshandikappade

Regeringen avser att senare i höst som ett led i en satsning på insatser för arbetshandikappade återkomma med ytterligare förslag om att förbättra situationen för de arbetshandikappade på arbetsmarknaden.

Frågor kring arbetsmarknadspolitiken kan ställas till Vivi Jacobson Libietis tfn 08-772 43 64, Håkan Hellstrand tfn 08-772 41 89, sektionen för arbetsmarknads- och näringslivsutveckling, eller Lars-Gösta Andréen, tfn 08-772 47 56, förhandlingssektionen.

Utbildning

Tiopunktsprogram för grund- och gymnasieskolan

Regeringen anser att särskilda åtgärder utöver det ekonomiska tillskottet till kommunerna är nödvändiga. För att säkerställa att de ökade resurserna bidrar till förbättringar av skolans kvalitet presenterar regeringen också ett program i tio punkter. Se *bilaga 4*. Punkterna betonar behovet av att kvalitetsutvecklingen och kontrollen förstärks på samtliga nivåer i skolan.

För genomförandet av tiopunktsprogrammet föreslår regeringen att 110 miljoner kronor avsätts årligen 1999–2001.

Programmet kommer att kräva en rad förändringar av myndighetsinstruktioner, förordningar och i vissa fall lagstiftning. I dessa frågor avser regeringen att återkomma före sommaren.

Ett IT-program för skolan

Regeringen avser att förelägga riksdagen ett program för IT i skolan. Utgångspunkten är att alla elever ska ges kunskaper och möjligheter att använda datorer som ett modernt informationsverktyg.

För genomförandet av IT-programmet föreslår regeringen att ytterligare 1 500 miljoner kronor avsätts under åren 1999–2001.

Kunskapslyftet

För att möjliggöra ett fortsatt brett deltagande i kunskapslyftet ges under läsåret 1998/99 möjlighet att studera med det särskilda utbildningsbidraget ett andra år. Med anledning av detta föreslår regeringen att 520 miljoner kronor avsätts under 1999.

Frågor kring utbildning kan ställas till Mats Söderberg tfn 08-772 46 38 eller Louise Fernstedt tfn 08-772 43 30 på sektionen för skola och barnomsorg.

Vård och omsorg för äldre och funktionshindrade

Nationell handlingsplan för äldrepolitiken (prop. 1997/98:113)

I den nationella handlingsplanen redovisas regeringens förslag till mål för äldrepolitiken. Målen för den nationella äldrepolitiken är att äldre ska:

- kunna leva ett aktivt liv och ha inflytande i samhället och över sin vardag;
- kunna åldras i trygghet och med bibehållet oberoende;
- bemötas med respekt;
- ha tillgång till god vård och omsorg.

Ökade resurser

I äldrepropositionen föreslår regeringen att det anslås:

- 400 miljoner kronor anslås dels till ny- och ombyggnad av bostäder i det särskilda boendet, dels till sådana lokaler i anslutning till det särskilda boendet som ska användas som möteslokaler, samlingslokaler etc för äldre, 250 miljoner kronor anvisas för 1998 och för 1999 anslås 150 miljoner.
- 300 miljoner kronor (varav 50 miljoner omfördelas inom ram) anslås per år under perioden 1999–2001 för särskilda stimulansbidrag, bland annat inom fortbildningen, forskningen och anhörigvården. Av dessa är 200 miljoner kronor en permanent förstärkning, 100 miljoner kronor är en förstärkning under perioden.

Stimulansbidragets innehåll

- Utveckling och förnyelse samt nya initiativ inom äldreområdet.

Regeringen föreslår ett särskilt stimulansbidrag på sammanlagt 90 miljoner kronor per år 1999–2001 för att stimulera utveckling och nytänkande.

- Nytt forskningsprogram för äldrefrågor

Äldreforskningen föreslås förstärkas med totalt 60 miljoner kronor under perioden 1999–2001. 10 miljoner kronor föreslås anvisas för år 1999, 20 miljoner kronor år 2000 och 30 miljoner kronor år 2001.

- Satsning på regionala äldrecentra och försöksområden

Inom ramen för de särskilda stimulansmedlen föreslås därför en satsning på regionala äldrecentra och försöksområden. En förutsättning för stödet är att motsvarande medel ställs till förfogande av engagerade kommuner och landsting eller via forskningsstiftelser.

- Uppsökande verksamhet i hemtjänsten

Inom ramen för de särskilda stimulansmedlen föreslår regeringen att det startas lokala försöksverksamheter med uppsökande verksamhet i hemtjänsten.

- Nytt stöd till anhöriga och frivilligorganisationer

De anhörigas insatserna är mycket omfattande och har sannolikt ökat i betydelse under senare år. Ett särskilt stimulansbidrag föreslås inrättas för att kommuner i samverkan med anhöriga och frivilligorganisationer ska genomföra insatser för anhöriga. Bidraget uppgår till 100 miljoner kronor årligen under perioden 1999–2001. Socialstyrelsen ska utvärdera och följa upp insatserna.

- Satsning på fortbildning

Ett särskilt stimulansbidrag föreslås inrättas för fortbildning av arbetsledare och förtroendevalda inom äldreomsorgen. Stimulansbidraget uppgår till 80 miljoner kronor år 1999, 70 miljoner kronor år 2000 och 60 miljoner kronor år 2001.

Handlingsplanens övriga punkter:

- Personalförsörjning och utbildningsbehov
- Förstärkt inflytande i kommuner och landsting genom bland annat pensionärsråd
- Rimligare avgifter och tydligare avgiftsregler

Bestämmelserna i socialtjänstlagen föreslås ändras för att förtydliga vad som ska förbehållas den enskilde. Regeringen föreslår också att genom jämkning tillgodose att den som bor kvar i den tidigare gemensamma bostaden inte ska drabbas av en oskäligt försämrad ekonomisk situation.

- Effektivare tillsyn och anmälan om missförhållanden – Lex Sara
- Införande av förtroendenämnder
- Kvalitén inom äldreomsorgen ska systematiskt och fortlöpande utvecklas och säkras.
- Uppföljning och utvärdering genom ett system för rikstäckande individbaserad statistik inom äldreomsorgen.
- Telefonjour med information om vård och omsorg för äldre och anhöriga inrättas
- Informationsteknik för äldre – IT-program med inriktning mot äldre och funktionshindrade personer utarbetas
- Folkhälsoarbete för äldre intensifieras
- Effektivare arbetsmarknadsåtgärder
- Ekonomisk trygghet för äldre invandrare

Frågan om ekonomisk trygghet för vissa äldre invandrare ska utredas av den särskilde utredare som redan fått i uppdrag att se över vissa frågor som gäller socialtjänstlagen och socialtjänstens uppgifter.

- Bättre samverkan, ledning och organisation för kommuner och landsting bland annat genom gemensamma nämnder

Flertalet av de punkter som tas upp i det nationella handlingsprogrammet har slagits fast som viktiga utvecklingsfrågor i den plattform som Kommunförbundets Äldreberedning tagit fram.

Frågor kring vård och omsorg för äldre och funktionshindrade kan ställas till Gert Alaby tfn 08-772 41 65, Kristina Jennbert 08-772 41 61, sektionen för vård och omsorg och Maj-Lis Åkerlund tfn 08-772 42 57.

Miljösatsningar

Förlängning av lokala investeringsprogram

Regeringen beslutade i samband med budgetpropositionen för 1998 om lokala investeringsprogram för att främja en ekologiskt hållbar utveckling. Det avsattes 5,4 miljarder kronor för åren 1998, 1999, och 2000. Gensvaret har varit stort och 286 av landets 288 kommuner har lämnat in intresseanmälan och cirka ett 30-tal kommuner får del av pengarna. Eftersom gensvaret har varit så stort föreslår regeringen att stödet förlängs med ett år och utökas med 2 miljarder kronor för år 2001.

Bostadspolitiken

Regeringen föreslår särskilt stöd till kommuner med övermäktiga åtaganden för boendet.

Regeringens förslag finns närmare redovisade i bostadspropositionen *Bostadspolitik för hållbar utveckling* (1997/98:119), som lades fram den 19 mars 1998. Förslagen finns också refererade och kommenterade i kommunförbundets cirkulär 1998:54.

Förslagen i bostadspropositionen återkommer i vårpropositionen. Som stödformer föreslås bland annat kreditgarantier, lån och i särskilda fall bidrag. Kommuner med svag ekonomi ska under vissa förutsättningar kunna få sina borgensåtaganden till förmån för bostadsrättsföreningar avlösta.

I vårpropositionen föreslås att en särskild delegation inrättas från och med den 1 juli 1998 för att avlasta regeringen i ärenden där en kommuns svårigheter väsentligen är en följd av åtaganden för boendet.

Vidare föreslås att ett bolag ska kunna bildas för att äga och förvalta bostadsföretag och fastigheter som övertas från kommuner.

Regeringen bedömer att en betydande del av de medel som kommer att avsättas framöver för bidrag till särskilda insatser i vissa kommuner och lands-ting behövs för att lösa de kommunala bostadsproblemen.

I en rapport från kommunförbundet i mars 1998 har analyser gjorts av bostadsföretagens ekonomiska situation. Av rapporten framgår att kapitalbehovet för de mest utsatta kommunala bostadsföretagen kan bli stort de närmaste åren och sannolikt betydligt större än avsatta medel.

Mot bakgrund av de behov som finns torde därför definitivt "en betydande del" av föreslagna medel fram till och med år 2001 behövas för stöd till kommuner med övermäktiga bostadsåtaganden. Därtill kommer behovet av andra särskilda insatser och inte minst kostnader för kommuner som har stora borgensåtaganden för bostadsrättsföreningar.

Frågor kring bostadspolitiken kan ställas till Rolf A Karlson tfn 08-772 43 68, Ted Lindqvist tfn 08-772 45 19 på gatu- och fastighetssektionen eller Ulf Lennartsson tfn 08-772 47 21 på finanssektionen.

Överenskommelse

Regeringen har föreslagit Kommun- och Landstingsförbunden att ingå en ny överenskommelse om riktlinjerna för den kommunala ekonomin och verksamheten för åren 1998 och 1999. *Se bilaga 5.*

Kommunförbundets styrelse kommer att ta upp frågan vid nästa styrelsemöte, vilket sker fredagen den 24 april.

SVENSKA KOMMUNFÖRBUNDET
Finanssektionen

Clas Olsson

Helena Milton

Bilagor

Bilaga 1: Inrikesdepartementets pressmeddelande om kommunvisa beräkningar av de höjda statsbidrag till kommunerna åren 1998–2000 (endast till kommunstyrelsen och ekonomikontoren).

Bilaga 2: Kommunvisa beräkningar av skatter och bidrag år 1998 (kommunspecifik; endast till ekonomikontoren).

Bilaga 3: Kommunvisa beräkningar av skatter och bidrag åren 1999–2001 (kommunspecifik; endast till ekonomikontoren).

Bilaga 4: Tiopunktsprogram för kvalitet och likvärdighet i skolan (endast till kommunstyrelsen och ekonomikontoren).

Bilaga 5: Förslag till överenskommelse med Svenska Kommunförbundet och Landstingsförbundet (endast till kommunstyrelsen och ekonomikontoren).